

A Fővárosi Ítéltábla dr. Kása Gábor ügyvéd (fél címe 2) által képviselt felperes neve(**felperes címe.**) felperesnek, dr. Szőke Mihály (**fél címe.**) ügyvéd által képviselt alperes neve(**alperes címe.**) alperes ellen házastársi vagyontörség megszűntetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. február 26. napján meghozott 64.P.24.923/2012/51. számú ítélete ellen az alperes részéről 52. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 200.000 (Kétszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak az illetékügyi hatóság felhívására 2.500.000 (Kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított, a másodfokú eljárásban is releváns tényállás szerint a felperes és az alperes házastársi életközössége véglegesen és mindenre kiterjedően 2007. június 7. napján szakadt meg. A Ceglédi Városi Bíróság a 2012. május 26. napján jogerőre emelkedett 7.P.21.325/2011/7. számú ítéletével bontotta fel a házasságukat. A peres felek a vagyontörségükbe tartozó használati tárgyakat természetben megosztották, az ingatlanok tulajdonjogi sorsát pedig akként rendezték, hogy az alperes a felperessel közös nagykorú gyermekeinek ajándékozta a mátraszentimrei és a ceglédi ingatlanoknak a nevén jegyzett 1/2-ed tulajdoni illetőségét.

A házassági életközösség megszakadásának időpontjában az alperes nevén szerepelt a ... Kft. 2,3%-os, a ... Kft. 100%-os üzletrésze, utóbbi társaság volt egyébként a ... Kft. 97,7%-os tulajdonosa. A ... Kft. vonatkozásában az alperes nevén 2007 nyarán 40%-os üzletrész szerepelt.

A ... Kft. 2004. január 8-án alakult és 2010. március 4-én került felszámolása alá. 2008-as üzleti eredménye 110.533.000 forint volt, adózott eredménye 74.000.000 forint. Ennél a társaságnál az alperes 2009. október 10-ig látott el ügyvezetői teendőket. 2007. december 31-én a társaság könyv szerinti saját tőkéje 212.981.000 forint volt, 2007-ben 9.889.000 forint adózott eredményt ért el.

A ... Kft. 1997. február 1-jén alakult, az alperes 100%-os tulajdonában állt. 2006. december 31-én

68.882.000 forint saját tőkével rendelkezett, üzleti tevékenységet nem folytatott. 130.000.000 forint értékben volt nyilvántartva a ... Kft.-ben fennálló üzletrésze. Felszámolására 2008. január 10-én indult eljárásban került sor. Az alperes 2007. szeptember 25-én 7.000.000 forintért vásárolta meg a ... Kft.-nek a ... Kft.-ben fennálló üzletrészt.

A ... Kft. 2005. április 26-án jött létre, saját tőkéjének értéke 2007. december 31-én 18.485.000 forint volt, 2007-ben 3.439.000 forint volt az adózott eredménye. Az alperes 2010. július 22-én ruházta át a ... Kft.-ben lévő 40%-os üzletrészt 4.000.000 forint ellenében Külvári Klaudiának, akivel korábban élettársi kapcsolatot létesített.

A felek életközössége megszakadásának időpontjában a ... Kft. piaci értéke 235.321.000 forintra, a ... Kft. piaci értéke 148.892.000 forintra, míg a ... Kft. piaci értéke 20.435.000 forintra tehető. Az alperes nevén szereplő tulajdoni hányadok és a cégek piaci értékének összevetése alapján megállapítható, hogy az alperes részesedésének értéke a gazdasági társaságokban az életközösség megszakadásakor mindösszesen 162.487.838 forintot tett ki, melynek a fele 76.820.000 forint.

A felperes leszállított kereseti kérelmében 76.820.000 forint, valamint a perköltségének a megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Követelését a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (későbbiekben: Csjt.) 27. § (1) bekezdésére és 31. § (2) bekezdésére alapította.

Az alperes az érdemi ellenkérelmében 2.000.000 forint erejéig elismerte a felperes kereseti kérelmében foglaltakat, azt meghaladóan elutasítani kérte azt. Elismerése a ... Kft. üzletrészéhez kapcsolódó felperesi követelés egy részére vonatkozott.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 76.820.000 forintot, továbbá 1.692.670 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak 1.112.250 forint kereseti illetéket, míg a felperest ugyanezen a címen 387.750 forint megfizetésében marasztalta. Ítéletét 2.000.000 forint erejéig előzetesen végrehajthatóvá nyilvánította.

Határozata indokolásában a felperes által felhívott törvényhelyek alapján rögzítette, hogy a cégadatok, valamint a kirendelt igazságügyi könyvszakértő aggálytalan szakvéleménye alapján kétségmentesen megállapítható volt az alperes nevén jegyzett házastársi közös vagyonnak minősülő üzletrészeknek az életközösség megszakadásakor irányadó piaci értéke. Hangsúlyozta, hogy a szakértő figyelemmel volt a könyvvizsgáló által jóváhagyott, a társaságok által közzétett éves beszámolók valós adataira és a vizsgált társaságok közül a ... Kft. tényleges működésének hiányára. Mindezek alapján okkal tette a cégértékelés alapjává az ún. saját vagyonból történő kiindulást. E vonatkozásban utalt az irányadó bírói gyakorlatra, a Legfelsőbb Bíróság BH2010. 216. számon közzétett eseti döntésére.

A ... Kft. és ... Bank Zrt. között ... számon megkötött hitelszerződéssel kapcsolatban rögzítette, hogy a bank a cég eszközállományát kellő mértékű fedezetnek találta a 700.000.000 forintos hitelkeret biztosítására. E vonatkozásban súlytalan az alperesi érdemi védekezés, mivel a saját tőke az eszközérték és a kötelezettségek különbözete. Ha és amennyiben az ingatlanok terhelt voltát külön is figyelembe vette volna a szakértő a céget terhelő kölcsön mellett, az okozna kétszeres elszámolást, torz eredményt a perbeli érték-meghatározásnál. Önmagában a felszámolás nem vitatott ténye szintén nem vehető figyelembe a 2007-re datálható valós piaci érték vizsgálatánál, annál is inkább, mivel a felszámolás elrendelésére 2010 márciusában került sor. Kiemelte, hogy a valós piaci

érték meghatározásnál figyelemmel volt arra is a szakértő, hogy az életközösség 2007. június 7-én szűnt meg, a társasági mérlegek pedig a december végi adatokat tartalmazták. Ezért az ún. értéknövekmény adókkal csökkentett értéke 27.948.000 forintban volt megállapítható. A szakértő okkal helyezkedett arra az álláspontra, hogy a felszámolási eljárás során elért értékesítési ár az eszközök vonatkozásában nem minősülhetett piaci árnak, hanem csupán ún. likvidációs árnak, ezért nem képezhette a szakértői számítás alapját.

A ... Kft. 2006. december 31-én 68.882.000 forint saját tőkével rendelkezett, azonban tényként rögzíthető, hogy üzleti tevékenységet nem folytatott, ezért piaci értékét a nyereségtermelésből kiinduló módszerrel nem lehetett megállapítani. E vonatkozásban a ... Kft. adataiból indulhatott ki a szakértő, miszerint a ... Kft. a másik cégben 97,7%-os részesedéssel szerepelt, melynek névértéke 130.000.000 forintot tett ki a vizsgált időszakban. Valamennyi adat figyelembevételével a ... Kft. vagyonának a tagrészből származó növekménye a saját tőke figyelembevételével 148.892.000 forint piaci értéket képviselt.

A ... Kft. 40%-os üzletrészenek a vizsgálatát illetően – főkönyvi kivonat híján – a 2007. évi adózott eredmény figyelembevétel kerülhetett sor a 2007. június 7-iki időpontra történő 20.435.000 forintos piaci érték meghatározására.

Az elsőfokú bíróság mindösszesen 162.487.838 forintban állapította meg a vizsgált üzletrészeknek a felek életközössége megszakadáskori piaci értékét, melynek a felére, azaz 76.820.000 forint megfizetésére kötelezte a felperes javára az alperest a Csjt. 31. § (3) bekezdése szerint. Perköltségekben a pervesztes alperest marasztalta. Rögzítette, hogy az előzetes végrehajthatóság a részbeni alperesi elismerésen alapult a Pp. 231. §. b) pontja alapján.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben, annak megváltoztatása és a felperesi kereseti kérelem elutasítása érdekében az alperes nyújtott be fellebbezést. A másodfokú eljárásban csatolt Pf. 4. és 5. számú irataiban az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését is indítványozta. A másodfokú tárgyaláson az elsődleges, a megváltoztatásra irányuló fellebbezési kérelmét akként pontosította, hogy a felperesnek a ... Kft.-vel kapcsolatos 2.000.000 forintos igényét változatlanul elismeri.

Jogorvoslati kérelme indokaként arra hivatkozott, hogy a bíróság mechanikusan alkalmazta az igazságügyi szakértői véleményben foglalt számszaki adatokat, melynek eredményeként téves jogi következtetésre jutott. Ugyanis a perrel érintett cégek időközben felszámolás alá kerültek, törlést nyertek a cégnyilvántartásból. A felszámolás előtti tényleges vagyoni helyzet kellő értékelése azonban nem történt meg a perben, mely nem vitathatóan bírói mérlegelés kérdése. A valóságban nem létező vagyonból jogszerűen nem járhat részesedés a felperesnek, ugyanis a semmiből nem lehet milliókat fizetni. Az üzletrészek a vizsgált időszakban valós értékkel ugyanis nem bírtak. Helytelenül járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor a felelősséget a cégek vesztesége miatt teljes egészében rá, az alperesre telepítette. Kiemelte, hogy a valós piaci érték egyébként az, amiért az adott üzletrész a piacon elkel.

Ugyanakkor nem vitatható peradat, hogy 142.569.000 forintért került értékesítésre a felszámolás során a főcég eszközállománya, a tulajdonát képező ingatlanok, ennél magasabb értéken tehát a jelen per alapjául szolgáló követelést sem lehetne meghatározni. Az elsőfokú bíróság döntése ezért is iratellenes és jogszerűtlen. Utalt a felszámolói zárómérlegre, arra, hogy a fizetéseképtelenségi eljárás során kizárólag a ... Bank követelésének elenyésző része térült meg. Hangsúlyozta fellebbezésében, hogy az érdemi döntés teljes egészében figyelmen kívül hagyja a ... Kft., valamint a ... Bank által kötött hitelszerződést, azt, hogy 985.000.000 forint keretbiztosítéki jelzalog került

bejegyzésre a cég összes eszközére – mely lényegében forgalomképtelen, ezáltal értéktelen üzletrészt eredményezett.

Mindezek értelmében a vagyontársaság megszűnésekor meglévő üzletrész – mint elvont fogalom – már egyik cég esetében sem bírt tényleges pozitív értékkel. Ezért a felperesi követelés kielégítés alapját sem képezhette, ő pedig nem tehető felelőssé az időközben beállt veszteség visszapótlásáért vagy a felperes részére történő utólagos megtérítésért.

Az alperes másodfokú eljárás során csatolt Pf. 4. és Pf. 5. számú előkészítő irataiban – egyebek mellett – arra hivatkozott, hogy a Csjt. 31. § (5) bekezdésének, azaz a méltányos vagyoni rendezés, mint vagyontársasági alapelvnek a figyelmen kívül hagyásával hozta meg döntését az elsőfokú bíróság, melyben nem volt tekintettel a cégek időközbeni értékváltozására, továbbá arra, hogy a hátrányos gazdasági változások nem az ő döntéseinek a következményeként jelentkeztek. E körben utalt a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:60. § (1) bekezdésében foglaltakra, majd a perbeli jogvita elbírálása körében releváns Csjt. 31. § (3) bekezdésére, az üzletrész érték meghatározásáról rendelkező irányadó bírói gyakorlatra. (BH2009. 271.)

Előadta, hogy a fizetése képtelenségi eljárásokban, – mint korábbi törvényes képviselő – nem került elmarasztalásra, a felszámolónak történő irat-átadási és együttműködési kötelezettségének is maradéktalanul eleget tett.

A hatályon kívül helyezéssel kapcsolatos másodlagos fellebbezési kérelmét arra az esetre terjesztette elő, amennyiben a rendelkezésre álló adatok nem elegendőek az elsőfokú érdemi döntés megváltoztatására.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helyes indokainál fogva történő helybenhagyására irányult.

Az alperes fellebbezése nem alapos.

Mindenek előtt rögzíti az ítéletábra, hogy nem talált olyan indokot, amely a másodlagos jogorvoslati kérelem alapján az elsőfokú rendelkezéseknek a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (későbbiekben: Pp.) 252. § (2) vagy (3) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését eredményezné, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (1) bekezdése alapján érdemben vizsgálta. Az elsőfokú bíróság a peres felek kérelmei és ellenkérelmei viszonylatában releváns – az igazságügyi szakértői vizsgálatra is kiterjedő – bizonyítást az eljárásjogi szabályok betartásával lefolytatta, melynek eredményeként meghozott érdemi döntésével az ítéletábra minden vonatkozásban egyetért.

Az alperes a fellebbezési tárgyaláson akként pontosította a jogorvoslati kérelmét, hogy az elsőfokú döntés egy részét nem vitatja, ezért annak a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint – fellebbezés hiányában – jogerőre emelkedett része az alperest előzetesen végrehajtható módon, 2.000.000 forint megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezés.

Az alperes fellebbezésében felhozottakra az ítéletábra az alábbiakat emeli ki.

A Kúria által vezetett ítélkezési gyakorlat évtizedek óta következetes annak mikénti megítélésében, hogy a gazdasági társaság alapítása a vagyontársaság sajátos megkettőződését eredményezi abban az értelemben, hogy a tagok által a gazdasági társaság rendelkezésére bocsátott vagyoni hozzájárulás, valamint a társaság működése során szerzett vagyontársaság, mint önálló jogalany, míg a tagoknak a társaságbeli részesedésen alapuló vagyoni értékű jogosultsága – mint a vagyoni hozzájárulás ellenértéke – a tagok, mint természetes személyek magánvagyonába kerül.

Ennek következménye, hogy a házasságban élő társasági tag házastárs által az életközösség ideje

alatt szerzett gazdasági társaságbeli részesedés a Csjt. 27. § (1) bekezdése szerint a házastársak egymás között egyenlő arányú házastársi közös vagyont képez.

Azt az eljárás során az alperes sem vitatta, hogy az életközösség időtartama alatt az általa alapított társaságokban fellelhető részesedései házastársi közös vagyont képeznek. Az elsőfokú eljárás során előadott – a fellebbezésében megismételt – érdemi védekezése, ellenkérelme szerint a szakértő által vizsgált cégek üzletrészei már az életközösség megszakadásának időpontjában is értéktelenek, eladósodottak voltak.

Az elsőfokú bíróság a 30.000.000 forintot meghaladó perértékű ügyben a Pp. 73/A. § (1) bekezdésének b) pontja, valamint 73/B. § (1) és (6) bekezdése értelmében csupán az alperes jogi képviselőjének nyilatkozatait vehette figyelembe, akinek a 2014. március 7. napján, 7. sorszám alatt benyújtott ellenkérelme 2. oldalának 3. bekezdése – a felperes indítványához hasonlóan – azt tartalmazza, hogy az alperes maga is a különválás időpontjában releváns cégérték meghatározását tartotta irányadónak a perbeli kereseti kérelem mikénti elbírálásánál.

Megjegyzést érdemel, hogy a társasági részesedéseknek a vagyonközösségi perekben történő elszámolása esetén ismert olyan jellegű megoldás is, amikor a vagyonközösség megszűnése és annak megosztása közötti időszakban történt értékváltozások figyelembevételével, nem az életközösség megszakadásának az időpontja az irányadó a társasági részesedés értékének a meghatározásánál. Főként abban az esetben van mód és lehetőség a más időpontra történő cégértékelésre, ha a társaságbeli részesedés értékvesztése, a társaságot érintő hátrányos gazdasági folyamatok eredménye nem a tag házastárs tevékenységén vagy mulasztásán múlik, hanem igazoltan kívülálló okokra vezethető vissza. (BH2009. 271., BDT2010. 2339., Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.21.820./2007/7.).

A Pp. 164. § (2) bekezdése szerint a vagyoni jogi perben a bíróság nem folytat hivatalból bizonyítást, a peranyag-szolgáltatási kötelezettség a feleket terheli.

A Pp. 3. § (2) bekezdésének rendelkezései szerint töretlenül érvényesül az a jogelv az ítélezési gyakorlatban, hogyha a fél által előadott kérelem, nyilatkozat alakszerű megjelölése és tartalma között nincs összhang, azt a bíróság a tartalma szerint minősíti.

A bíróságot a polgári perben – függetlenül attól, hogy a fél rendelkezik-e jogi képviselettel – tájékoztatási kötelezettség terheli a féllel szemben a perbeli eljárási jogai gyakorlásáról, mely nem terjedhet ki az anyagi jogról történő tájékoztatásra.

A Pp. 3. § (3) bekezdését értelmező 1/2009. (VI. 24.) PK vélemény alapján a bíróság által nyújtott eljárásjogi tájékoztatási kötelezettség célja az, hogy a fél a bizonyítási indítványait a jóhiszemű és célszerű pervitel követelményeinek megfelelően terjeszthesse elő.

Mindezek értelmében a bíróság döntési jogosultsága a kereseti kérelem és ellenkérelem korlátai között gyakorolható, és figyelemmel az alperesnek az érdemi ellenkérelmére (7. szám), a 49. szám alatt a szakértői véleményre tett nyilatkozatára, valamint a fenti eljárásjogi jogszabályi helyekre, – nem volt olyan kötelezettsége az elsőfokú bíróságnak, hogy a feleknek arról nyújtson lényegében anyagi jogi tájékoztatást, hogy az életközösség megszakadásától eltérő időpontra is kérhetik a perrel érintett társasági részesedések értékének a szakértő által történő meghatározását.

Az alperesnek a Pf. 4. és 5. sorszám alatt a másodfokú eljárásban benyújtott előkészítő iratában előadott, az értékmeghatározás időpontjával kapcsolatos felvetése a Pp. 235. § (1) bekezdésében

foglalt tiltó rendelkezés, továbbá a Pp. 234. § (1) bekezdése szerinti 15 napos határidőn túl előterjesztett indítványként a másodfokú eljárásban érdemben már nem vizsgálható. A fél valamennyi releváns nyilatkozatát és bizonyítási indítványát az elsőfokú eljárás során köteles előadni.

Mindebből az adódik, hogy az elsőfokú bíróságnak a felek életközösségének a megszakadáskori, azaz a 2007. június 7-ei valós piaci értékmeghatározásokat kellett az igazságügyi szakértő feladatává tenni mindhárom cég üzletrészeinek a vizsgálatánál.

Az életközösség megszűnésekor megosztandó házastársi közös vagyon mindazoknak a vagyoni értékű jogosultságoknak és kötelezettségeknek az összessége, amelyek a gazdasági társasági tag házastársat – az adott társaság cégformájától és az életközösség megszűnéskori létszakaszától függően – az életközösség megszűnésének az időpontjában a gazdasági társaságbeli részesedése alapján megillették, avagy terhelték. (EBH2000. 209.)

A Csjt. 31. § (2) és (5) bekezdése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (későbbiekben: régi Ptk.), valamint a perbeli 2007. júniusi időszakban hatályos, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (későbbiekben: Gt.) 9. § (2) bekezdése alapján az irányadó bírói gyakorlat – a fenti döntésből is kiindulva – a felek kérelmétől teszi függővé a házastársi közös vagyonba tartozó társasági részesedések értéke vizsgálatának az időpontját, mely fő szabály szerint – a perbelihez hasonlóan – az életközösség megszakadásakor releváns értékmeghatározást jelenti. (Kúria Pfv.II.21.217/2015/4., BDT2010. 2339.)

A korlátozott felelősségű társaságbeli üzletrész házastársak közötti elszámolásának alapja tehát – főszabály szerint – az életközösség megszűnéskori értéke, mely a felek perbeli nyilatkozatától függően 3 -féle értékmeghatározás mentén vizsgálható.

Az elszámolás alapja lehet az ún. „névérték”, mely az üzletrész alapjául szolgáló törzsbetét összegén alapul, avagy az ún. könyv-szerinti érték, mely a számviteli törvényi rendelkezések figyelembevételével időközönként, kötelezően előírt módon kalkulált mérleg-eredmény, valamint az üzletrész ún. tényleges forgalmi, piaci értéke, mely az üzletrésznek a szabad piacon történő értékesítése esetén várható vételár összegével azonos.

A perbeli esetben – mint a gyakorlatban általában – a felek indítványa alapján a bíróság a 19. számú végzésében a kereset tárgyává tett korlátozott felelősségű társaságoknak a felek életközösségének a megszakadásakor irányadó tényleges forgalmi, piaci értékét vizsgálta.

Ezzel kapcsolatban rögzíthető, hogy az üzletrész piaci értékének meghatározása mindig az igazságügyi könyvszakértő által végzett „becslés”, melynek nincsen objektív mércéje, csupán objektív értékelési alapelvei, melyek között egyaránt szerepel a társaság létszakasza, mérete, tevékenységi köre, az általa termelt árucikk iránti kereslet, továbbá a piaci környezetének, ágazati besorolásának a vizsgálata. Szükséges a szakértői vizsgálathoz a cégtörténet, az alapító okirat, az üzleti terv, valamint az éves beszámolók és az ahhoz csatlakozó analitikák elemzése.

Az egységes ítélkezési gyakorlat értelmében a piaci érték meghatározása a vagyontársaság megosztása iránti perekben a vizsgált cég létszakaszából, jövedelemtermelő-képességéből kiindulva ugyancsak többféle lehet. (BH2007. 373., Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.20.401/2008/4.,) Egy adott társaság folyamatos működése esetén leggyakrabban alkalmazott piaci érték, ún. továbbműködési értékmeghatározás az ún. diszkontált cash flow cégértékelés módszerével lehetséges.

A Magyar Könyvvizsgálói Kamara (Igazságügyi Könyvszakértők 20147. évi módszertani útmutatója) álláspontja szerint az ún. valós piaci érték meghatározása a továbbműködési érték

vizsgálatán kívül – főként a tényleges tevékenységet nem végző, a gazdálkodást befejező társaságok esetén – a felszámolási, avagy végelszámolási érték-meghatározás alapján történhet. Ez lényegében a könyv szerinti érték alapján kalkulálható ún. saját-tőke alapú cégértékelést jelent. Ez a módszer annak a kimutatására szolgál, hogy amennyiben a társaság az értékelés időpontjában befejezné a tevékenységét, akkor eszközeinek és forrásainak értékesítése során milyen összegű jövedelemhez jutnának a tulajdonosok. A cégértékelési módszerek közül ez esetben kétségtelenül felmerülhet az a probléma, hogy a társaság értéke a többszöröse és a töredéke is lehet a vagyontárgyai értékének. Ezért szükséges a könyv szerinti értéket jelentősen befolyásoló tényezők figyelembevétele, az, hogy az eszköz-értéket ilyen esetben is a piaci érték figyelembevételével kell meghatározni, fontos a mérlegkészítés napjának a meghatározása, valamint az esetleges értécsökkenés időtartamának, vagy az ún. egyösszegű leírásnak a figyelembevétele is.

A per adatai alapján egyértelmű, hogy a ... Kft. és a ... Kft. is felszámolás folytán került törlése a cégnyilvántartásból. A ... Kft.-vel szemben elrendelt fizetéseképtelenségi eljárás kezdő időpontja 2010. március 4-e, míg a ... Kft. esetében 2009. április 17. Ezért az üzletrészek piaci értékének meghatározásakor – helyesen – a jogutód nélküli megszűnés létszakaszára irányadó számítási módot választott az igazságügyi szakértő, amikor az eszközalapú számításokat 2015-ben 2007. év júniusára nézve végezte el.

Mivel az érdemi rendelkezés meghozatalakor a perbeli gazdasági társaságok részben törlést nyertek a cégnyilvántartásból, ezért az életközösség megszakadásakor figyelembe vehető állapot szerint a céges részesedéseknek, mint házastársi közös vagyonnak az elszámolására a Gt. 9. § (2) bekezdése és a régi Ptk. 94. §-ának analógia útján történő együttes értelmezése szerint pusztán kötelmi jellegű elszámolási igényként kerülhetett sor.

Az alperesnek a másodfokú eljárásban ezzel kapcsolatban előadott észrevételére további megjegyzést érdemel, hogy az a Pp. 215. §-a alapján a kereseti kérelmen történő túlterjeszkedést jelentené, amennyiben a bíróság a társasági részesedéssel kapcsolatos megtérítési igény elszámolása helyett a nem tag házastársat szándéka és kereseti kérelme ellenére a „gazdasági társaság tagjává tenné”. Másrészt ez a cégek megszűnése folytán nem is volt lehetséges – függetlenül attól, hogy a Csjt. 31. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a házastársak vagyონrészét az életközösség megszűnésekor meglévő vagyónból lehetőleg természetben kell kiadni.

Az ún. valós piaci érték meghatározásánál, az eszközalapú számítások kapcsán a perben kirendelt Horváth János igazságügyi tőkepiaci és könyv-szakértő a cégek ún. saját tőkéjéből indult ki. Az elsőfokú bíróság szakértői megállapításokat idéző rendelkezéseinek szükségtelen megismétlése nélkül a másodfokú bíróság sem találta aggályosnak a 45. sorszám alatt csatolt szakértői véleményt, mely a fenti könyvvizsgálói kamarai útmutatás szerint a ... Kft. esetében a cég tulajdonát, eszközállományát képező szám alatt, hat helyrajzi számon fekvő – lényegében iparterületeket – a felszámoló által megjelölt értéken, és nem a 2007-es tényleges piaci értéken vette figyelembe – mely valószínűsíthetően az alperesre kedvezőbb piaci értéket eredményezett.

Itt utal arra az ítéletábra, hogy az ingatlanokat a 2005-ben megkötött zálogszerződések kapcsán – ahogyan azt a szakértő is kiemelte – a hitelező bank javára nem terhelte elidegenítési és terhelési tilalom.

A gazdasági társaságok adott időpontban történő cég-értékének a meghatározása továbbá nem a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti bírói mérlegelési körbe, hanem a Pp. 177. § (1) bekezdése szerinti szakértői kompetenciába tartozó kérdés – ellentétben az alperes fellebbezésében felhozottakkal.

A fenti indokok szerint az elsőfokú eljárásban nem volt elzárva az alperes attól, hogy az

életközösség megszakadását követő időszakra kérje a perrel érintett társasági részesedések érték meghatározását, továbbá egyértelmű – ahogyan arra az ügyben eljáró szakértő és az elsőfokú bíróság is rámutatott, – hogy a 2007. decemberi mérleg-adatok még a ... Kft. és a ... Kft. esetében is jelentős összegű saját tőkét igazolt.

Nem erősíti az alperesi fellebbezési érvelést, hogy az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás berekesztésére történt figyelmeztetését követően az alperesnek nem volt további bizonyítási indítványa, mind amellet, hogy a beszerzett igazságügyi szakértői véleményt aggályosnak találta.

Az alperesnek a fellebbezési tárgyaláson előadott hivatkozása alapján az elsőfokú bíróság ítéleti rendelkezése azért sem foghat helyt, mivel sérti a vagyonmegosztás egyik alapelveként is hivatkozott, a Csjt. 31. § (5) bekezdésében foglalt méltányos vagyoni rendezés követelményét.

Ami a fenti méltányossági klauzulára történő fellebbezési hivatkozást illeti mindennek előtt rámutat az ítélet tábla, hogy a Csjt. 27. § (1) bekezdése szerinti közszerzeményi elvet a méltányossági klauzula nem sértheti, ugyanis az nem önálló, hanem pusztán kiegészítő szabály és nem kerülhet szembe a tételes jogi rendelkezésekkel. A méltányosság olyan jellegű egyéniesítés alkalmazását teszi lehetővé a bíró számára, amely nem ellenkezik a törvényi szabályozással, – hanem éppen ellenkezőleg – elősegíti annak az adott jogviszonyban történő érvényre jutását. (BH1994. 34.)

A méltányosság kivételesen alkalmazható, melynek során az ügy egyedi körülményeit a maguk teljességében kell értékelni, mert az egyik fél javára gyakorolt méltányosság nem vezethet a másik féllel szembeni méltánytalansághoz. A vagyonmegosztás általános szabályaitól méltányosságból történő eltérésre csak egészen kivételesen és kellően indokolt esetben kerülhet sor a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegeléssel – az időközbeni értékváltozással kapcsolatos társaságbeli közös részesedés elszámolásának esetén is. (Kúria Pfv.II.20.427/2014/5.)

Mindezek értelmében rögzíthető, hogy a közszerzeményi szabályokkal szemben a jelen esetben nincs mód az alperesi hivatkozás figyelembevételére, azaz nem lehetséges, hogy az adott jogviszony értékelésénél – csupán a méltányossági klauzula alapján – deklarálja a bíróság, hogy tartozik az alperes a keresetben hivatkozott jogcímen a felperesnek 76.820.000 forinttal, avagy sem.

Mindezek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesi képviselő részére a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésének keretei között, a pereszes alperes által fizetendő Áfa-mentes másodfokú perköltséget mérlegeléssel állapította meg az ítélet tábla, melynek összegszerűségénél figyelembe vette, hogy a jogi képviselő írásbeli fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, a másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozata csupán az elsőfokú bíróság ítéletének a helyes indokainál fogva történő helybenhagyására korlátozódott, – mely ellenkérelmét semmivel nem indokolta. Mindezek alapján az ítélet tábla 200.000 forintban határozta meg az alperes által fizetendő másodfokú perköltséget.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (későbbiekben: Itv.) 60. §-a alapján illetékfeljegyzési jog kedvezményben részesült alperes köteles megfizetni az alaptalan fellebbezésével felmerült és az Itv. 46. § (1) bekezdése szerint megállapított 2.500.000 forint fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2017. március 2. napján

. Lukács Zsuzsanna s. k.
a tanács elnöke
Kepesné dr. Bekő Borbála s. k.
előadó bíró

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró